Abstrakt: K problému archaismu a inovace ve východoíránských jazycích

Předkládaná disertace si klade za cíl přinést nové informace ohledně klasifikace východoíránských jazyků. Místo obecně akceptovaných dvou východoíránských větví (severní a jižní) se zdá, že by bylo vhodnější tyto jazyky rozdělit minimálně na pět skupin. Možnou šestou skupinu pak může tvořit avestština, spolu s ní případně i chórezmština. Hlavním tématem předkládané práce však byl záměr sledovat archaismy a inovace ve východoíránských jazycích. Důkladné zpracování této problematiky by si zasloužilo řadu odborných studií, proto bylo dané téma zúženo zejména na sledování historického vývoje sogdštiny a jaghnóbštiny – dvou blízce příbuzných východoíránských jazyků.

Vzájemná blízkost sogdského a jaghnóbského jazyka byla zpozorována krátce po objevení prvních sogdských textů z Čínského Turkestánu začátkem 20. století. Jaghnóbština byla dokonce po dlouhou dobu považována za moderního pokračovatele sogdštiny. Rozborem fonologie, gramatiky i lexika obou jazyků jsem se pokusil najít odpověď na otázku vzájemného vztahu těchto jazyků. Z diachronního pohledu můžeme považovat rozdíly mezi oběma jazyky jen jako nářeční odlišnosti, je zde však jeden jev, který způsobil rozdílný vývoj v obou jazycích – působení tzv. *rytmického zákona* v sogdštině, ke kterému však nedošlo v jaghnóbštině. Z tohoto důvodu jsem ‚rekonstruoval' staršího společného předchůdce obou jazyků – *protosogdičtinu, tj. prajazyk z doby před působením *rytmického zákona*.